

О П С О Ф П Р О Е К Т

ОБЩ ГРАДОУСТРОЙСТВЕН ПЛАН

Зона Б5, бл.11, вх.Б, ет.17, tell.920-68-62; 920-30-77; 920-30-97; fax 920-18-51, e-mail ogp@sofproect.com

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: СТОЛИЧНА ОБЩИНА
НАПРАВЛЕНИЕ „АРХИТЕКТУРА И
ГРАДОУСТРОЙСТВО”
ГЛАВЕН АРХИТЕКТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ОБЕКТ: СПЕЦИАЛИЗИРАНА ОПОРНА СХЕМА С
МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО И СТРУКТУРАТА НА
НАПОИТЕЛНИТЕ И ОТВОДНИТЕЛНИТЕ
ПОЛЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА
ОБЩИНА

ВРИД ДИРЕКТОР:

/инж. Ангел Янев/

СПЕЦИАЛИЗИРАНА ОПОРНА СХЕМА
за мониторинг местоположението и
структурата на напоителните и
отводнителни полета на територията на
Столична община
към 2016

Възложител: ОП СОФПРОЕКТ - ОГП

Изпълнител: Водоконсултинженеринг ЕООД

Управител:

инж. Н. Милошев

София Декември 2016 г.

ВОДОКОНСУЛТИНЖЕНЕРИНГ
VODOCONSULTENGINEERING Ltd.

1164 София, бул. „Евлоги Георгиев“ No 14

Тел.: (+359 2) 8669756;

Факс: (+359 2) 8669756

ПРОЕКТАНТСКИ КОЛЕКТИВ:

инж. В. Славов

инж. Г. Йорданова

инж. Й. Гечева

СЪДЪРЖАНИЕ:

ДОКУМЕНТИ:

Челен лист

Съдържание

Списък с приложения

Обяснителна записка

ЧЕРТЕЖИ:

Картен материал М 1:25 000- лист 1

Картен материал М 1:25 000- лист 2

СПИСЪК С ПРИЛОЖЕНИЯ

- Приложение 1** - архивна схема за напояваните площи в района СНС (Софийски наподен съвет)
- Приложение 2** - списък на язовирите, собственост на СО към 1992 година
- Приложение 3** - отводнителни дерета и отводнителни канали за отводняване на Източното Софийско поле
- Приложение 4** - Отводнителни полета и системи за отводняване на Западното Софийско поле
- Приложение 5** - Копие от заповед №.РД-09-01-338/26.10.2010 г. на кмета на Столична община
- Приложение 6** - райони със значителен потенциален риск от наводнения в горното течение на р.Искър, източник ПУРН, Дунавски басейн
- Приложение 7** - потенциал на земите в напоителните системи на територията на Столична община

СПЕЦИАЛИЗИРАНА ОПОРНА СХЕМА ЗА МОНИТОРИНГ МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО И СТРУКТУРАТА НА НАПОИТЕЛНИТЕ И ОТВОДНИТЕЛНИТЕ ПОЛЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА КЪМ 2016 г.

I. ОБЩА ЧАСТ

Област София град е разположена в Софийското поле, чиято надморска височина е около 550 метра, на територия от 1342 кв. км. Населените места и урбанизираните територии заемат 297 кв. км, земеделските територии са с площ 493 кв. км, горските - 478 кв. км. (Доклад на за дейността на ОД „ЗЕМЕДЕЛИЕ” СОФИЯ ГРАД за 2012 година)

Хидромелиорациите са важна част от водния сектор. Чрез тях, посредством изменение на природните дадености, се създават възможности за пълноценно стопанско използване на земите.

Основните направления в хидромелиорациите са

- **напояване** /доставка на вода за задоволяване на нуждите на отглежданите растения/,
- **отводняване** - отвеждане на подпочвените и повърхностни води
- **корекции на реки** - предпазване от заливане на съседни до реките земи, населени места и инфраструктурни обекти.

За начало на напояването в България, в по-широки мащаби, се приема XV век, когато е започнало отглеждането на ориз в долината на р. Марица. Отводнителните работи са започнали през 1928 год. в низините край р. Дунав.

Причините за важността на местоположението и структурата на напоителните и отводнителните полета на територията на СО включват:

- поредицата от наводнения, свързани и със занемарена инфраструктура на отводнителните полета;
- „преплитане“ на собствеността и на отговорностите на СО и „Напоителни системи“ ЕАД (държавата) при проектиране и реализация на транспортни проекти от общоградско значение - СОП, Северна скоростна тангента и т.н.;
- липса на достатъчна техническа информация за напоителните и отводнителните полета и съоръженията към тях, които да бъдат адекватно отразени в устойчивите планове;
- липса на проемници на дъждовни отпадъчни води, което е една от причините за невъзможност за изграждане на канализация в големи територии на СО;

По данни от Стратегията за развитие на инженерната инфраструктура на СО, части Водоснабдяване, Канализация и Корекция на речните корита на територията на Столична община са били изградени следните основни „Напоителни системи“ :

- Напоителна система “Източно Софийско поле” – 95 260 дка,
- Напоителна система “Западно Софийско поле” – 21 720 дка.

По данни на „Напоителни системи” – ЕАД на територията на СО се стопанисват

- отводнителни системи - 27 838 дка

Приложение 1 – архивна схема за напояваните площи в района СНС (Софийски наподен съвет) - данни на „Напоителни системи” – ЕАД

II. ПРАВНА РАМКА (ЗАКОНИ, НАРЕДБИ, СТРАТЕГИИ И ДР.)

Основната законова и подзаконова нормативна уредба, действаща в момента в областта на хидромелиорациите в България, включва следните документи:

- **Директива 2000/60/ЕС на европейския парламент и на съвета** - определя рамка от мерки за оценка и управление на риска от наводнения с цел намаляване на неблагоприятните последици върху човешкото здраве, околната среда, стопанската дейност и културното наследство -

<http://www3.moew.government.bg/files/file/Water/Legislation/EU%20Legislation/Directive-2000-60.pdf>:

- **Закон за водите (ДВ, бр.89/2007 г.)** със закона се регламентират:

- реда за управление на водите;
- собствеността на съоръженията;
- издаването на разрешителни за водоползване и ползване на водните обекти;
- задълженията за поддържане на обектите за предпазване от вредното въздействие на водата;

• финансирането на дейността по поддържане на обектите за предпазване от вредното въздействие;

- контрола по техническото състояние на язовирните стени;

- **Закон за сдруженията за напояване (Д.В.бр.34/06.04.2001г.)** - с него се уреждат устройството и дейността на сдруженията за напояване (СН) - доброволни организации на физически и юридически лица, които извършват дейности, свързани с напояване и отводняване на земеделски земи на определена територия (територия на сдружението);

- **Правилник за правилна и безопасна експлоатация и поддържане на съоръженията от хидромелиоративната инфраструктура (ДВ, бр.97/02.11.2004 г.)** урежда изискванията за правилната и безопасна експлоатация и поддържане (ремонт и реконструкция) на съоръженията от хидромелиоративната инфраструктура. Правилникът се

прилага за язовирни стени с височина на стената до 15 м, обем на водохранилището до 3 000 000 куб. м и прилежащите им облекчителни и водовземни съоръжения, помпени станции и напорния водопровод, както и съоръженията от напоителната и отводнителната инфраструктура. В правилника са регламентирани правата, задълженията и отговорностите на Сдруженията за напояване (СН), придобили право на ползване или право на собственост върху съоръжения от хидромелиоративната инфраструктура. ;

- **Наредба № 7 от 22 декември 2003 г за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони** . Чл.66, чл 67 и чл.68, Глава шестнадесета, Устройство на хидромелиоративни мрежи и съоръжения , определят основните изисквания при проектиране, изграждане и експлоатация, необходимите площи и сервитутни ивици на хидромелиоративните мрежи и съоръжения;

- **Наредба No 18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделските култури**. Изготвената в съответствие с чл.135, т.16, от Закона за водите като част от документите, хармонизирани с европейското законодателство. Урежда изискванията към качеството и безопасността на водите за напояване с цел поддържането на земята в добро земеделско и екологично състояние и опазването на здравето на хората и животните. Създава се регистър на хидромелиоративния фонд изграден с държавни средства, в т.ч. водоизточниците за напояване, и съдържаща информация за качествата на водите подавани за напояване;

- **Наредба за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях, както и на контрол за техническото им състояние**, Приета с ПМС № 262 от 07.10.2016 г., (Обн. ДВ. бр.81 от 14 Октомври 2016 .г) ;

- **Обща стратегия за управление и развитието на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите**, (приета с Решение № 688 на Министерския съвет от 18.08.2016 г. Стратегията предвижда сектор „Хидромелиорации“ да управлява инфраструктурата за предоставяне на напоителни и отводнителни услуги и да надзирава инфраструктурата за защита от наводнения и корекциите на реки, която предпазва земеделските земи от вредното въздействие на водите. Документът е разработен в общонационален план и на ниво речни басейни, ще доведе до:

- повишаване на общата производителност в сектор хидромелиорации;
- обръщане на тенденцията на намаляване на поливните площи, обслужвани от напоителната инфраструктура;
- защита на обработваемата земеделска земя, чрез възстановяване и поддържане на инфраструктурата за предпазване от наводнения, включително корекциите на реки;

- максимизиране на нетните печалби, произтичащи от отглеждането на поливни култури и защитата срещу вредното въздействие на водите не само за земеделските земи и водоползватели, но и за общинските, промишлени и други водоползватели, включително и за околната среда;

- поддържане на екологичното състояние на засегнатите водни тела в рамките на четирите района за басейново управление (басейнови дирекции)

С отделни аспекти на хидромелиорациите са свързани и с други национални документи, като:

- **Закон за почвите** (ДВ, бр.89/2007 г.);
- **Закон за собствеността и използването на земеделските земи** (ДВ, бр.17/1991 г.);
- **Закон за подпомагане на земеделските производители** (ДВ, бр. 58/22.05.1998);
- **Закон за опазване на земите и почвите от замърсяване** (ДВ, бр. 84/29.10.1963 г.);
- **Закон за опазване на земеделските земи** (ДВ, бр.35/24.04.1996 г.);
- **Закон за опазване на околната среда** (ДВ, бр.91/2002 г., посл. изм., бр.30/2006;
- **Закон за защита срещу бедствия** (ДВ. бр.102 от 19.12.2006 г.) ,
- **Наредба 2 от 08.06.2011 за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти;**
- **Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда** (ДВ, бр. 3/2006 г.);
- **Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор** -2012 год. в краткосрочна (2013-2015 г.), средносрочна (2016-2021 г.) и дългосрочна (2022-2037 г.) перспектива. Документът е рамков по отношение на отраслите във водния сектор и предвижда разработването и приемането на отраслови стратегии. Генералната цел в дългосрочен план е устойчиво ползване на водните ресурси за осигуряване на нуждите на населението и за икономиката в условията на басейново управление на трансграничните води и на глобално изменение на климата;
- **Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в България;**
- **Трети Национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г.;** <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=760>
- **Национални. план за защита срещу бедствия**
- **ПУРБ** (План за управление на речните басейни)- **ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ В ДУНАВСКИЯ РАЙОН 2016 – 2021г.**
- **ПУРН** (Плано за управление на риска от наводнения)

III. ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА РАМКА. АНАЛИЗ НА ОТГОВОРНОСТИТЕ И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ДЪРЖАВНАТА И ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ.

Управлението на водите в Република България се осъществява на **национално и басейново ниво**, съгласно компетентни органи и правомощия на ведомствата, разписани в Глава първа „Общи положения“ и Глава десета „Управление на водите“ от Закона за водите (ЗВ)

Чл. 5. Използването на водите се осъществява чрез водностопански системи, които включват съоръжения за отнемане, съхраняване, транспортиране, разпределяне, отвеждане и пречистване на води, за използване на водната енергия и за защита от вредното въздействие на водите.

Чл. 10. (1) Държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопанските системи и съоръжения, се осъществява от:

2. (изм. - ДВ, бр. 65 от 2006 г., в сила от 11.08.2006 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г., в сила от 09.04.2011 г.) министъра на земеделието и храните:

а) за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места;

б) чрез Изпълнителната агенция по горите - за насажденията в системите и съоръженията по буква "а";

. (3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2010 г.) При осъществяване на политиката по ал. 1 и 2 приоритетно се изпълняват програмите от мерки, включени в плановете за управление на речните басейни и в плановете за управление на риска от наводнения.

Чл. 10д. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2015 г.) (1) Интегрирането на политиката по водите и отрасловите политики във водния сектор се извършва от Координационен съвет по водите, включващ министъра на околната среда и водите, министъра на земеделието и храните, министъра на енергетиката, министъра на икономиката, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на здравеопазването, министъра на вътрешните работи, министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на образованието и науката или оправомощени от тях длъжностни лица, и представител на Националното сдружение на общините в Република България.

(2) Съветът по ал. 1:

1. осигурява координацията на дейностите по:

а) разработването и изпълнението на плановете за управление на речните басейни и на плановете за управление на риска от наводнения;

б) финансирането и изпълнението на програмите от мерки по чл. 156н и на мерките за постигане на целите за намаляване на вероятността и на неблагоприятните последици от наводнения по чл. 146к, ал. 2, т. 2;

2. ежегодно до края на месец март обсъжда изпълнението на националните програми за плановете за управление на речните басейни и плановете за управление на риска от наводнения в отделните сектори и определя необходимите мерки, които министърът на околната среда и водите предлага за приемане от Министерския съвет;

3. разглежда доклади от областните управители за състоянието на водната инфраструктура и резултатите от контролната дейност в областта.

1.Управление на водите на национално ниво

Министерски съвет

Функциите на Министерският съвет при управлението на водите на национално ниво са регламентирани в чл. 151 ал. 2, т. 1 от ЗВ и чл. 135, което включва и приемане на плановете за управление на речните басейни (ПУРБ) и плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН) и национални програми за изпълнението им.

Министерство на околната среда и водите

Министърът на околната среда и водите (чл. 151 ал. 2, т. 2 от ЗВ и чл. 135) осъществява държавната политика за управление на водите – в т.ч. разработва и предлага за приемане от МС Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор , ПУРБ и ПУРН.

При изпълнение на горепосочените дейности министърът на МОСВ се подпомага от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) в границите на териториалния им обхват и дирекциите на националните паркове в границите на територията на националния парк (чл. 151, ал. 3, ал. 4 и ал. 5 от ЗВ).

Министерство на земеделието и храните

Държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопанските системи и съоръжения, се осъществява от министъра на земеделието и храните за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места. Специфичните функции на Дирекция „Хидромелиорации, Инвестиционна политика и концесии“ са пряко свързани с дейностите по напояване на земеделските земи и методическо ръководство на търговско дружество „Напоителни системи“ – ЕАД, на което със закон е възложено задължението за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите на територията на цялата страна.

Министерство на енергетиката

Държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопанските системи и съоръжения, се осъществява и от министъра на енергетиката - за хидроенергийни системи и обекти.

„Напоителни системи” – ЕАД е търговско дружество със 100 % държавна собственост с принципал министъра на земеделието и храните.

2.Управление на водите на басейново ниво

Съгласно Закона за водите територията на Столична община е разположена в Дунавски район с център Плевен.

Директорът на БД провежда държавната политика за управление на водите на басейново ниво (чл. 155, ал. 1 от ЗВ).

Басейновият съвет е държавно-обществена консултативна комисия за подпомагане дейността на БД (чл. 156 от ЗВ).

3.Управление на водите на общинско ниво

В структурата на СО функционира **отдел "Управление на общински земи, гори и водни обекти"** към Дирекция "ОКОЛНА СРЕДА", Направление "ЗЕЛЕНА СИСТЕМА, ЕКОЛОГИЯ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ". Основните дейности на отдела са:

- организира и участва в инвестиционния процес, свързан с осигуряване на проводимостта на речните легла.
- контролира изпълнението на дейностите по осигуряване нормалната експлоатация на водоемите на територията на Столична община.
- участва в комисии за приемане на работите при почистване и поддържане на речните легла, стабилността на бреговете и съответните съоръжения.
- организира и участва в подготовка и съставяне на проекти на Столична община във връзка с експлоатацията на водните обекти.
- подготвя документация при търсене на потенциални инвеститори за финансиране на обекти от дейност речни легла и водоеми.
- изготвя доклади до Столичния общински съвет, свързани с проблеми и проекти при ползване и управление на водните обекти и общинския горски и поземлен фонд

4. Собственост и управление на хидромелиорациите

Изграденият в Република България хидромелиоративен фонд (ХМФ) се разделя условно в няколко основни групи в зависимост от начина на управление и вложените средства за изграждането им:

- съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите публична държавна и публична общинска собственост

- съоръжения за напояване, изградени с държавни средства, включени в активите и управлявани от „Напоителни системи” ЕАД и „Земинвест” ЕАД;

- вътрешно канална мрежа, изградена с държавни средства и стопанисвана до 1993 г. от бившите ТКЗС и АПК понастоящем безстопанствена;

- незавършени и непредадени за експлоатация обекти, финансирани с държавни средства, охранявани от и заведени на задбалансов отчет в "Агроводинвест" ЕАД;

- хидромелиоративни съоръжения изградени с кооперативни средства включително и над 2000 малки язовири за напояване понастоящем публична общинска собственост;

- хидромелиоративни съоръжения изградени за напояване с държавни или кооперативни средства ползвани или собственост и управлявани от сдружения за напояване;

- хидромелиоративни съоръжения, частна собственост, изградени от недържавни структури (предимно малки съоръжения);

През 1993 г. правителството започна инкорпорирането на крупни хидромелиоративни съоръжения, публична собственост, в две търговски дружества: „Напоителни системи“ ЕАД и „Земинвест“ ЕАД.

Собствеността на хидромелиоративни съоръжения, експлоатирани от „Напоителни системи“ ЕАД София- клон е **държавна**.

Съоръженията за отвеждане на излишните повърхностни и подземни води (съоръжения за отводняване) извън населените места съгласно чл.13 т.3 от Закона за водите са **публична държавна собственост** и отговорен за тяхното поддържане и управление е Министъра на земеделието и храните.

В регулационните граници на населените места съоръженията за предпазване от вредното въздействие на водите съгласно чл.19 от Закона за водите са **публична общинска собственост**. Задълженията за тяхното поддържане и нормално функциониране са на съответната община.

4.1. „Напоителни системи“ – ЕАД е търговско дружество със 100 % държавна собственост с принципал Министърът на земеделието и храните.

Териториална структура – Централно управление в гр.София и 14 клона в градовете – един от които е София – клон.

Предмет на дейност – доставка на вода за напояване, доставка на вода за промишлени нужди, доставка на вода за енергопроизводство, доставка на вода за рибовъдство, доставка на услвно чиста вода за ВиК, поддържане на обектите за предпазване от вредното въздействие на водите, които до влизането в сила на Закона за водите от 1999 година са били включени в капитала на дружеството, строителство, консултантски услуги, административни услуги, транспортни и др.услуги.

„Напоителни системи“ – ЕАД „София–клон,,. Територия на действие - област София град и Софийска област. Седалище и адрес на управление :

гр.София п.к.1528

ул.5006 №4

office.sofiaklon@irrigationsystems.bg

4.2.Съоръжения на територията на Столична община, стопанисвани от «„Напоителни системи” »-ЕАД.

4.2.1. Съоръжения за доставка на вода за напояване

По данни на „Напоителни системи” -ЕАД в напоителните системи на територията на област София са включени следните основни съоръжения:

- комплексни язовири,	
публична държавна собственост по чл.13 т.1 от ЗВ	1 бр.
- напоителни язовири –	1 бр.
- водохващания -	4 бр.,
- изравнители –	4 бр.
- изградени площи –	77 528 дка
- годни за напояване –	51 795 дка

4.2.2. Съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите

На територията на Столична община „Напоителни системи” -ЕАД стопанисва инженерни системи и съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите, които са публична държавна собственост по силата на чл.13, т.3, от Закона за водите. Чрез тези съоръжения се:

- **осигурява предпазване от наводнения** на земеделски земи, населени места и различни стопански обекти (тук са включени предпазните диги, корекции на реки и ретензионни язовири). На територията на столична община това са корекции на реки извън населените места – 103,306 км.

- **отвеждат излишните води от земеделските земи (отводняване)**, - отводняване на земеделски земи (тук са включени отводнителни канали, помпени станции и систематичен дренаж в полето):

• отводнителни системи -	27 838 дка
• отводнителни помпени станции -	3 броя
• отводнителни канали	44,884 км
• отводнителни тръбопроводи	24,62 км

4.3. Съоръжения общинска собственост

Съгласно чл.19 от Закона за водите всички водостопански системи на територията на общините, които не са включени в активите на търговските дружества и сдруженията за напояване са **публична общинска собственост**. Тези съоръжения може да бъдат предоставени за ползване и собственост на сдружения за напояване след тяхното учредяване.

Към 1992 година на територията на Столична община този хидромелиоративен фонд е обхващал 7 165 дка като са били включени следните съоръжения

- напоителни язовири 7 бр.
- напоителни помпени станции 4 бр.

Приложение 2 – списък на язовирите, собственост на СО към 1992 година

При проведеното през 2009 г. проучване и анализ на техническото и експлоатационно състояние на язовирите, общинска собственост се установи, че поради различни причини от експлоатация са отпаднали язовирите Сухоходол -1, Сухоходол -3, Симеоново. Язовир Иваняне е частна собственост. Язовир Бистрица е с неустановена собственост. Към язовирите, собственост на СО е и язовир Мърчаево.

4. Анализ на отговорностите и задълженията на държавната и общинска администрация.

Динамичните промени в политическото и икономическото развитие на страната след 1989 година доведоха до почти пълна разруха на много добре функционираща хидромелиоративна система на територията на СО.

Възстановяването на земята в реални граници повлия пагубно и даде старт на безразборно разрушаване на напоителни и отводнителни съоръжения, изградени с държавни средства.

В процеса на хармонизиране и изменение на националното законодателство през годините постепенно се възстанови правната рамка за изграждане, стопанисване и експлоатация на хидромелиоративните системи.

Краткият преглед на правната рамка показва тенденция законодателно и нормативно да се обхванат всички аспекти на системата. Практическото приложение на нормативната уредба, все още, е свързано със сложни процедури, които произтичат основно от изясняване на собствеността, тъй като от нея произтичат и нормативните задължения на държавната и общинска администрация.

Установяването на собствеността на напоителните и отводнителните полета и съоръженията към тях се затруднява допълнително от:

- наличие на вътрешно канална мрежа, изградена с държавни средства и стопанисвана до 1993 г. от бившите ТКЗС и АПК, понастоящем безстопанствена.
- пропуски в плановете за земеразделяне, вследствие на което хидромелиоративните съоръжения не са отразени и са възстановени като частна собственост.

Въпреки недокрай изяснената собственост, от която произтичат и законовите задължения за експлоатация и осигуряване на проводимост, Столична община ежегодно почиства съществуващи отводнителни канали в регулационните граници на населените

места – с.Мрамор, с.Казичане, с.Кривина, с.Чепинци, кв.Кремиковци и др.. Прочистването се организира и контролира от отдел "Управление на общински земи, гори и водни обекти", Дирекция „Околна среда“ – СО.

IV. ДАННИ ЗА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ НАПОИТЕЛНИ И ОТВОДНИТЕЛНИ ПОЛЕТА

1. Напоителни полета и системи на територията на Столична община

1.1. Поливни площи на територията на Столична община

До 2000 година ежегодно е извършвано преброяване на поземления фонд на страната по категории земи – поливни, неполивни, мери, пасища. При всяко преброяване, в зависимост от степента на амортизиране и увреждане на ходромелиоративните съоръжения в полето - канали и тръбопроводи, са отпадали площите изискващи много големи средства за възстановяване.

Последното официално утвърдено преброяване е това от 1999 година резултатите от което са приети с Решение № 512 от 19.07.2000 година на Министерски съвет.

Съгласно това Решение общо на територията на СО изградените и годни площи за напояване са както следва:

Табл 1

№ по ред	Напоителна система	Поливни площи	
		изградени	Годни
		дка	дка
1	ИСП	63828	48615
2	НП "Мекижа"	1500	1500
3	НС"Блато"	3203	1680
4	НП"Курило"	8997	0
	Всичко по РМС № 512	77528	51795

Според данни от „Напоителни системи“ ЕАД София Клон, съгласно Решение № 512 от 19.07.2000 година на Министерски съвет на територията на СО е имало изградени 102 640 дка напоителни полета от които:

- годни за експлоатация – 50 115 дка= 5 011,5 ха
- за възстановяване с малки капиталовложения – 41 210 дка= 4 121 ха
- за отпадане от баланса – 11 315 дка= 1 131,5 ха

След 1999 година официално преброяване на напоителните полета не е правено. Към настоящия момент много от годните към 1999 година съоръжения са унищожени. Променено е и предназначението на значителна част от земеделските земи.

Напояваните площи в СО попадат в Източно Софийската напоителна система (ИСП), Западната софийска система (ЗСП) и отделни по-малки напоителни полета на подпочвени води (водата се осигурява от „Напоителни системи“ ЕАД София- клон). Двете главни системи се разделят от река Искър.

1.1.1. Напоителна система “Източно Софийско поле”

Напоителна система “Източно Софийско поле” (ИСП) Обхваща обработваемите площи в граници от бент Панчарево до гр. Нови Искър и от р. Искър, в източна посока до Източния магистрален канал (ИМК). В последствие, за осигуряване на допълнителни води за напояване и промишленото водоснабдяване на металургичния комбинат “Кремиковци, е изграден яз. “Огняново” на р. Лесновска (извън територията на СО). Напоителната система е изградена предимно за гравитачно напояване. В нея са обединени три хидротехнически района (ХТР). Двата от тях, ХТР “Елин Пелин” и ХТР “София”, са функционално свързани.

Водоизточник на ВС Източно Софийско поле е язовир „Панчарево“ на р. Искър с главен канал Източно магистрален канал (ИМК), канал Р-1 и т.н канал „Чисти води“. Язовирът, който е в списъка на комплексни и значими язовири, е въведен в експлоатация през 1957 година. Полезен обем 6 165 хиляди м³. Обектителни съоръжения са оразмерени да пропускат 800 м³/сек.

Водохващането за т.н канал „Чисти води“ с капацитет за напояване на 750 дка е на р.Искър при моста на Ботевградско шосе.

Трасето на ИМК преминава на изток извън територията на СО , прави „завой“ в западна посока и продължава южно на бившия металургичен комбинат „Кремиковци“ до р.Войняговска. По трасето на ИМК е имало помпени станции за подаване на води за напояване на земеделските земи, разположени на по-висока кота. В момента помпените станции не работят и са разкомплектовани.

В обхвата на ИСП попадат землищата на Горубляне, Герман, Лозен, Казичане, Бусманци, Кривина, Горни Богров, Долни Богров, Чепинци и Негован.

Към момента се подава вода по канал Р-1 и „Чисти води“. По ИМК и за ЗСП не може да се подава вода, поради частично разрушение на част от тунелния участък на ИМК в района на с.Герман. През 2008-2009 година по възлагане на МЗХ е разработен работен проект за "Източно софийско поле - рехабилитация на съоръжение №1 - хидротехнически тунел на ИМК" общ.Столична, район Панчарево (“ХИДРО`ЕНЕРГОПРОЕКТ`НЕР” ЕООД). Проектът не е реализиран поради необходимост от големи капиталовложения.

Важно е да се отбележи, че ИМК се използва в аварийни ситуации и като отводнител и/или охранителен канал .

1.1.2. Напоителна система “Западно Софийско поле”

Изградена е една малка част от предвидената за напояване площ. Това са няколко самостоятелни хидротехнически района, на които обединението им в напоителна система е повече на административна, отколкото на функционална основа. Основните водоизточници на отделните напоителни полета са били помпена станция “Курило” за напояване на 9 660 дка, водохващане на р. Блато с помпена станция “Мрамор” за - 863 дка ., сондажни кладенци за напоително поле “Мекиджа” за – 1 500 дка и язовир Филиповци за 430 дка . От цялата изградена площ е останала, като годна или ефективна, за напояване само част от площта на ХТР “Блато” в размер на 1 500 дка .

Водоизточник на Западно Софийската напоителна система (ЗСП) е река Искър чрез ПС „Курило“, чието оборудване е бракувано. В обхвата на ЗСП попадат землищата на селата от район „Нови Искър“, разположени западно на р.Искър.

Трасетата на главните напоителните канали са запазени при земеразделянето и могат да се ползват, без да се налага отчуждаване на земи за нови.

На територията на бившите ТКЗ, опитни полета към БАН, резиденция „Враня“ и др. също има напоителни полета. Няма събрана информация за състоянието на системата и собствеността на земята. Частични данни показват, че преобладава възстановената частна собственост върху земята и нестопанисване и експлоатация на напоителните полета и системи. В случаите на общинска собственост върху земята и съоръженията, при изготвянето на ПУП, се провеждат трасета на улици или се прекъсват участъци от напоителните съоръжения.

2. Отводнителни полета на територията на Столична община

Отводнителните системи и полета са реализирани с държавни средства и са собственост на Министерство на земеделието и храните (държавна собственост). По-голяма част от съществуващите съоръжения се експлоатират от „„Напоителни системи” ЕАД София – клон.

Предназначението на отводнителните полета и системи е:

- предпазване от вредното въздействие на водата;
- създаване на оптимални отточни условия;
- поддържане на подпочваните нива в околните терени;
- ползотворно използване на земеделските земи.

Отводняването се изразява в провеждане на мероприятия за отстраняване на излишните повърхностни води посредством инженерна система от защитни съоръжения за предпазване на площите от външни повърхностни и филтрационни води и подходящо

разположена отводнителна мрежа за събиране и отвеждане на излишните води и почвена влага от преовлажнените терени във водоприемниците (реки, дерета, езера и др.).

Отводнителни полета са изградени на площи със заблатени или сезонно преовлажнени почви в резултат на:

- наличие на високо ниво на подпочвените води, при което се насища коренообитаемия почвен слой с излишна влага;
- наличие на понижени места, безоточни или с много малък наклон на терена, върху който се формира и задържа продължително време излишен воден пласт;
- натрупване на повърхността на терена на пласт от неразложена мъртва растителност, който задържа водата продължително време.

Изградените в средата на миналия век, на територията на Столична община, отводнителни системи, полета и съоръженията са основно в обхвата на районите „Нови Искър“, „Кремиковци“, „Панчарево“. Изграждането практически спира след 1990 година. Към 1997 година на територията на СО е имало изградени 25 198 дка отводнителни полета, от които:

- 7 873 дка се стопанисват от „„Напоителни системи““ ЕАД- клон София;
- 17 325 дка са били на ТКЗС, които съгласно Закона за собствеността върху земята сега трябва да се стопанисват от общините (районните администрации).

По-старите съоръжения са открити отводнителни канали, чието предназначение е да отвеждат повърхностни (дъждовни) води и едновременно да понижават нивото на подпочвените води в определени участъци (в близост до отводнителни канали) Откритите отводнителни събиратели отводняват територии в размер на 9 900 дка. Приемник на повърхностните води са реките Искър и Лесновска.

На територията на Столична община «„Напоителни системи“»-ЕАД стопанисва

- корекции на реки извън населените места – 103,306 км
- отводнителни системи - 27838 дка
- отводнителни помпени станции - 3 броя
- отводнителни канали 44,884 км
- отводнителни трайбопроводи 24,62 км

2.1.1. Отводнителни дерета и отводнителни канали за отводняване на Източното Софийско поле

В периода 1957-1958 година е изградена система от открити дерета и канали, които следват естествените релефни форми на северните склонове на Лозенската планина. В системата се заустват и повърхностните води от магистрала „Тракия“. Приемник на повърхностните води е основно р.Лесновска. Малка част се отвеждат през с.Герман в р.Искър. Наличните технически данни са дадени в *Приложение 3*.

2.1.2. Отводнителни полета и системи за отводняване на Западното Софийско поле

В Западно Софийското поле са изпълнени съоръжения за отводняване на площ от 8 783 дка.

През 80-те години са изградени отводнителни системи, обхващащи големи площи (отводнителни полета). Системата на изграждане е т.н. "систематичен дренаж"- перфорирани PVC тръби, наречени смукатели, които са положени в земята на дълбочина до 0,8 м през определено разстояние. Смукателите събират подпочвени води, осушават повърхностния слой и отвеждат събраната вода по други подземни тръбопроводи до водоприемника. Тези системи са изградени за обслужване основно на растениевъдството. За тяхното нормално и продължително функциониране са разработени проекти за експлоатация. След поземлената реформа в страната и раздробяване на земята действието на системите не се наблюдава и голяма част от тях не функционират нормално.

Изградените отводнителни полета отводняват 6 715 дка земеделска земя. От полетата водите се отвеждат до реките Искър и Какач чрез помпените станции:

- Отводнителна помпена станция (ОПС) „Гниляне“,
- Отводнителна помпена станция (ОПС) „Курило“
- Отводнителна помпена станция 2 (ОПС 2)

Поради сложността на системата и недостатъчните средства за поддръжка тя е в лошо експлоатационно състояние.

2.1.3. Отводнително-напоителни системи

За провеждане на контрол върху нивото на подпочвените води са изпълнени и системи за двустранно регулиране на почвената влага – отводнително-“Напоителни системи”. Системите за двустранно регулиране на почвената влага са изградени в територии със следните определени физико-географски и хидрогеоложки условия:

- почвата има изразени филтрационни свойства (коефициент на филтрация на повърхностния слой по-голям от 0,5 м/ден.) и коефициент на водоподаване по-малък от 0,030;
- площта е с подчертан равнинен терен и спокоен микрорелеф, наклони не по-големи от 0,005;
- наличие на интензивен подпочвен поток или други надеждни водоизточници извън площта;
- естественото ниво на подпочвените води е сравнително високо със сезонни колебания в границите 0,00-2,00м.;

В Софийското поле, такава система е изградена на територията на район „Нови Искър“ - отводнително-напоително поле "Мекижа". Изградено е да обслужва 1 500 дка

зеделски земи. Състои се от 7 сондажни кладенци с общо застроено водно количество 133 л/сек. За установяване режима на подпочвените води в отводняваните площи по створове са изградени наблюдателни кладенци. Към отводнителното поле е изградена отводнителната ПС "Мекижа" с 4 помпени агрегата, с дебит 25 л/сек. От особена важност при експлоатацията на съоръженията от отводнително-напоителните системи е поддържането на всички техническите средства (водомерни постове, наблюдателни кладенци и др.) и правилно провеждане на мероприятия, свързани с експлоатационната хидрометрия и производствените наблюдения.

Отводнително-напоителните съоръжения дават възможност за регулиране засолеността на почвите.

Техническото състояние на преобладаващата част от изградените с държавни средства системи и съоръжения е незадоволително. Съоръженията на територията на бившите ТКЗС, стопанисвани от общините (районните администрации) не могат да функционират според предназначението си.

Наличните технически данни за Отводнителни полета и системи за отводняване на Западното Софийско поле са дадени в *Приложение 4*.

V. АНАЛИЗ НА НАЛИЧНАТА ИНФОРМАЦИЯ, ОЦЕНКА ЗА НЕЙНАТА ДОСТОВЕРНОСТ И ПЪЛНОТА. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ТЕНДЕНЦИИ В ИЗГРАЖДАНЕТО, СТОПАНИСВАНЕТО И ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА НАПОИТЕЛНИТЕ И ОТВОДНИТЕЛНИТЕ ПОЛЕТА И ТЕХНИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ. ДЕФИНИРАНЕ НА ПРОБЛЕМИ

1. Анализ на наличната документация.

С писмо № до управителя на „Напоителни системи“-ЕАД, София – клон бяха поискани графични и текстови данни за съществуващите напоителни и отводнителни полета.

Допълнително бе направено проучване в „ Напоителни системи " ЕАД.

Информацията за напоителните и отводнителните полета не е събрана на едно място и не е систематизирана. Част от информацията е в „„Напоителни системи“ “-ЕАД, друга е в в „Напоителни системи“-ЕАД, София – клон. Наличните данни не са цифровизирани. Използват се архивни картни материали.

Липсва техническа и екзекутивна техническа документация.

Липсва достоверна информация за собствеността на част съоръженията.

Проучени бяха различни източници за информация относно размера на напоителните и отводнителните полета на територията на СО. Данните се различават, което компроментира тяхната достоверност.

В заключение - наличната информация е непълна и ненапълно достоверна.

2. Тенденции в изграждането, стопанисването и експлоатацията на напоителните и отводнителните полета и техните съоръжения. Дефиниране на проблеми

2.1. Състояние на съоръженията за напояване на територията на Столична община

2.2.1. Язовири

Тези съоръжения са под непрекъснат контрол, като за тях са полагани относително най – големи грижи, в резултат на което техническото им състояние е сравнително добро.

Същевременно тези скъпи и най–отговорни съоръжения се нуждаят от значителни инвестиции за ремонт и възстановяване, с което да се гарантира тяхната бъдеща сигурна работа. От ремонтно – възстановителни работи се нуждаят водоземните съоръжения, основните изпускатели, затворните органи и преливните съоръжения, които гарантират безопасната им експлоатация.

Необходимо е да се преоцени ролята и мястото на язовирите със значително ретензионно въздействие и поддържането в тях на определени свободни обеми за поемане и ретензиране на формиращите се високи вълни в поречията след интензивни валежи.

2.2.2. Водохващания

При масивните водохващания проблемите са в две посоки:

- Разрушаване на водобойната им част с последващо частично рушене на масивния яз, вследствие промяна нивелетата на реките след корекционни мероприятия или от безконтролно добиване на инертни материали.
- Ограбване и разрушаване металните части на повдигателните механизми за регулиране затворите на промивните и водоземни отвори.

2.2.3. Доставна и разпределителна мрежа

Доставната и разпределителна мрежа се разделя на открити канали и закрити водопроводи.

Общовалидно за откритите канали е лошото техническо и експлоатационно състояние изразяващо в следното:

- основната част от тях е изградена от 50 – те до 70 – те години на XX век;
- част от каналите са необлицовани;
- частично разрушена облицовка вследствие дългогодишната им експлоатация с практическа липса на водоплътни качества, предполагаща големи загуби от филтрация, увеличени значително от големите транспортни разстояния достигащи десетки до над 100 км;
- по – голямата част от водоземанията са разположени в горната част на профила и за да се подаде вода се налага завиряване и като следствие - значителни загуби и ниска използваемост на водата;

- кражби на облицовъчни плочи и метални части на вододелите.

За пълното възстановяване на откритата канална мрежа, държавна собственост са необходими инвестиции с размер над 20 млн. лв.

За закритата водопроводна мрежа би могло да се приеме, че главния проблем са непрекъснатите кражби. Линеиността и разпръснатостта върху територията на Столична община не позволяват ефективна охрана.

2.2.4. Помпени станции и трансформаторни подстанции

В тези съоръжения е вградено изключително скъпо оборудване: ел. двигатели, помпи, трансформатори, затворни органи, повдигателни механизми, контролно – измервателна апаратура и други. Поради липсата на техническа и физическа възможност за охрана, част от оборудването е демонтирано и съхранено в складовите бази на „Напоителни системи“-ЕАД, София – клон . Ефективната охрана е свързана с огромни непроизводствени разходи.

Малкият интерес към по – скъпото помпено напояване и липсата на средства е довело до влошаване и на физическото състояние на фондовете.

Независимо от изложеното, възможностите за помпено подаване на вода са многократно по – големи от потреблението в момента.

2.2.5. Вътрешно – канална мрежа и съоръжения стопанисвани от бившите ТКЗС и АПК

Всички изградени съоръжения са или разрушени напълно или в крайно лошо състояние, в т.ч. и помпените станции.

2.3. Използваемост на поливните площи на територията на Столична община

До 1992 година информацията за напояваните площи в страната е събирана и обобщавана от ДФ „Хидромелиоративни системи“ чиито наследник е „„Напоителни системи” ”- ЕАД. В този период са предоставяни данни освен за поливните площи на държавни води и за тези от собствени водоизточници на ТКЗС. След 1992 година наличната информация за периода до 2003 година включва данни само за държавните търговски дружества с предмет доставка на вода за напояване

На територията на СО ролята на сдружение за напояване изпълнява „Напоителни системи” ЕАД.

Използваемостта на ХМФ се предопределя от много комплексно действащи фактори, като основните от тях са следните:

- климатични условия в частност паднали валежи определящи водния дефицит за културите и акумулирани водни маси;
- засяти поливни култури върху поливни площи;
- наличие на пазар за произведената продукция;

- финансови условия за производство и реализация.

От 70 – те до началото на 90 – те години на XX век използваемостта на системите е от 60 до 75 % за напояване на култури с процентно разпределение върху поливните площи както следва:

– житни култури	– 33 %
– царевица /зърно/	– 15 %
– люцерна и силажни култури	– 26 %
– индустриални култури	– 4 %
– зеленчуци	– 6 %
– овощни насаждения и лозя	– 9 %
– други култури	– 7 %.

Използваемостта на системите на територията на Столична община за последните десет години е до 2-3 %, дължащо се основно на драстичното намаление на засяти поливни култури и промяна на структурата им върху годни поливни площи както следва:

Директното сравнение на резултатите за двата периода без анализ на причините е неправилно, като определящите от тях са следните:

- значително ограничение на пазарите на земеделска продукция.
- неколккратно намаляване на засятите поливни култури върху годните поливни площи.
- преминаване от окрупнено към раздробено ползване на земите, което съчетано с липсата на поливна техника и непригодна за земеползването, води до намаление на възможната за поливане площ до 60 %.
- въвеждане на ясни и точни правила за договаряне и отчитане, водещи до реални и коректни резултати.

Тази тенденция се формира, както под влияние на закономерните вариации на оттока, така и в резултат на настъпващи климатични промени. Този факт заедно с повишаване на температурите, което увеличава физическото и биологично изпарение, довежда до акумулирането в язовирите на по – малки обеми водни маси в годишен и многогодишен аспект, което изисква разумно използване на водите и мерки за ограничаване на загубите.

2.4. Основни проблеми във връзка с дейността доставка на вода за напояване

2.4.1..Технически проблеми:

Основните проблеми, които са довели дейността по напояването до сегашното състояние и без решаването на които не може да се очаква възраждане на подсектора са.

- стари и амортизирани системи – последните са построени в началото на 90 – те години болшинството през 60-те 70-те, но има системи и от 50-те години;

- влошено състояние на тръбната и канална мрежа, водещо до много нисък коефициент на полезно действие и подаване на много по-големи водни количества отколкото реално се използват;

- ниска използваемост на системите след 1992 година;

- системите са изградени при условията на едро земеползване с възможност за приложение на широкообхватни машини. При сегашното дребно и разпокъсано земеделие с много собственици на малки парцели без допълнително преустройство тази системи не могат да функционират или функционират неефективно;

- липса на разпределителни устройства по каналите или несъответствие на техните възможности за разпределение на водата спрямо новите реалности;

- намалено водоползване вследствие отглеждането предимно на култури които не изискват напояване или ако се напояват се извършва само една поливка;

- драстично нарушена структура на културите на поливни площи. Липсва сеитбооборот. Отглеждат се предимно пшеница, сълчоглед, рапица и малко царевица. В повечето райони изчезват полските зеленчуци и пролетните култури, изискващи напояване;

- пропуски в плановете за земеразделян, вследствие на което хидромелиоративните съоръжения не са отразени и са раздадени като собственост на отделни стопани.

- процесът напояване е разпокъсан по масивите, което води до големи загуби на вода и преразход на ел.енергия.

2.4.2. Социално-икономически проблеми

- променена собственост и начин на земеползване – от крупно земеделие към раздробено такова. При новия начин на земеползване обслужването на отделните субекти е много затруднено тъй като липсва вътрешна разпределителна мрежа;

- ограничен пазар за земеделската продукция, поради което допълнителната продукция от напояването не е икономически обоснована;

- общо намаление на населението на страната и на вътрешната консумация;

- липса на външни пазари;

- застаряващо население;

- липса на финансиране;

- липса на подготвени кадри;

- ниски изкупни цени липсва на възможност за реализация на големи количества;

- външна конкуренция от съседните страни;

- липсата на големи производители;

- почти ликвидираното животновъдство;

- неустановени и нестабилни земеделски производствени субекти;

- ниска култура на земеделието- липса на торове, препарати и др.;
- липса на собствен капитал за земеделско производство;
- необходимостта от ежегодно кредитиране за извършване на основната земеделска дейност, при което приоритет се дава на основните земеделски дейности, а напояването е на последно място;
- липсата на поливна техника в земеделските производители, с която да се осъществява поливния процес. На пазара техника се предлага, но малцина са в състояние да я купят;
- екстензивен характер на производството - преобладаваща част от производителите работят за самозадоволяване, а не за пазара.

2.4.3. Други проблеми

- липса на държавна и общинска политика и виждания за необходимостта от съществуването и развитието на хидромелиорациите;
- климатични промени;
- липса на адекватна и приложима нормативна база.

3. Състояние на съоръженията отводняване на територията на СО

Гарантирането на експлоатационната сигурност и надеждност на съоръженията за предпазване от вредното въздействие на водите и в частност съоръженията за отводняване е от голямо значение за различни отрасли на икономиката и сигурността на населението. Поддържането на отводнителните полета и съоръженията към тях е свързано с непрекъснато целогодишно наблюдение (мониторинг), поддържане и своевременно отстраняване на всички констатирани пропуски и нередности.

Проблемите по основните подгрупи обекти са причинени от:

- промени вследствие на появили се екстремни условия;
- нерегламентирани действия на човешка намеса;
- липсата на достатъчно средства за поддържане.

3,1.Технически проблеми:

- част от основните помпени станции са в действие от 60 – 70 години със силно амортизирани машинна, ел.част и сграден фонд, както и почти напълно корозирали напорни части .
- обрасли и затлачени открити отводнителни канали след дългогодишната експлоатация и липса на подходяща техника за почистване, както и постоянния недостиг на средства;
- закритите дренажни смукатели са частично или напълно запушени;

- отводнителните полета са изградени при условията на едро земеползване и държавта собственост на земята, което силно затруднява стопанисването и експлоатацията на дренажните системи и отводнителни съоръжения

3.2. Социално-икономически проблеми

- променена собственост и начин на земеползване;
- липса на финансиране;

3.3. Други проблеми

- липса на държавна и общинска политика относно отводнителните полета;
- климатични промени;
- липса на адекватна нормативна база;

4. Изводи

1. На територията на Столична община са изградени с държавни средства хидромелиоративни съоръжения за напояване на 77 528 дка земеделски земи, от които годни за напояване са 51 795 дка (преброяване 2 000 год.). Към настоящия момент е променено предназначението и собствеността на значителна част от напояваните земеделските земи.

2. На територията на Столична община са изградени инженерни системи и съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите, които са публична държавна собственост по силата на чл.13, т.3, от Закона за водите.

3. Съоръженията, държавна собственост се експлоатират от „Напоителни системи“ ЕАД София-клон. Останалите, общинска и частна собственост, не се поддържат и са частично разрушени.

4. Съществуващите напоителните и отводнителните полета и съоръженията към тях са в лошо състояние, помпените станции не функционират.

5. Наличната информация е разпръсната, не се поддържа в цифров вид и частично е недостоверна.

6. Столична община изпълнява задълженията си за поддържане проводимостта на 500 м участък след язовирните стени на общинските язовири. Извършва се редовно наблюдение и поддръжка на съоръженията

7. За ремонт на напоителната инфраструктура и привеждането и към нужното земеползване е необходимо да се инвестират около 20 млн лева, в които не са включени средствата за придобиване на собственост. Несза правени разчети за ремонт на отводнителната инфраструктура;

8. Климатичните условия на територията на Столична община дават възможност за отглеждане на повечето селскостопански култури, но по редица обективни и субективни причини се напояват само около 2-3 % от годните поливни площи;

9. Наличните водоизточници на територията на Столична община - река Искър, река Блато, река Лесновска, река Матица и останалите Старопланински притоци позволяват безпроблемно разширяване на поливните площи;

10. Необходимо е почистване и възстановяване на всички отводнителни канали;

11. Необходима е рехабилитация и подмяна на оборудването на помпените станции; възстановяване на ел. захранването;

12. Поради разрастване на град София част от корекциите, които са били извън града са вече в регулационните граници. Това налага спешно преоразмеряване, за да се отговори на по-високите изисквания към обезпечеността на оразмерителните водни количества. Във връзка с последното е целесъобразно да се обсъди възможността за прехвърляне на дигите в регулационните граници на София към Столична община;

VI. АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА НАПОИТЕЛНИТЕ И ОТВОДНИТЕЛНИТЕ ПОЛЕТА И СЪОРЪЖЕНИЯ ВЪРХУ СИСТЕМИТЕ НА ОУП НА СО (ОБИТАВАНЕ, ТРУД, КАНАЛИЗАЦИЯ, ОТКРИТИ ВОДНИ ТЕЧЕНИЯ, ЗЕЛЕНА СИСТЕМА, ОТДИХ И Т.Н.)

Напоителните и отводнителните полета и съоръженията към тях не са отразени като системи към ОУП на СО. Споменават се в различни части, но липсва систематизирана информация за тях, както и прогноза за тяхното развитие като инженерна система.

Работата по прилагане на плана показва, че наличието или липсата на отводнителни канали е от решаващо значение за:

- отводняване на СОП (Софийския околоръстен път);
- отводняване на ССТ (Северна скоростна тангента);
- отводняване на големи територии, предназначени за урбанизиране в район „Панчарево“, район „Искър“, район „Кремиковци“, район „Нови Искър“.

Получаваните законосъобразни откази за отвеждане на повърхностни отпадъчни води в съществуващите отводнителни съоръжения, експлоатирани от „Напоителни системи“ ЕАД София - клон, попречиха на реализацията на много инвестиционни намерения.

Поради липса на приемник на повърхностни и пречистени ботови води не могат да се развият сравнително големи територии в Лозен, Кривина, Казичене, Долно Богров, Горни Богров и т.н., предвидени както за жилищно строителство, така и за Смф2, Пмс, Пп.

В търсене на решение, със Заповед №.РД-09-01-338/26.10.2010 г. на кмета на Столична община, бе сформирана комисия със задача да извърши оглед и преоценка на

площите за напояване, съгласно предвижданията на ОУП на гр.София и СО, да извърши анализ на състоянието и оценка на необходимостта от запазване на съществуващи хидромелиоративни мрежи и съоръжения, предназначени както за напояване, така и за презпазване от вредното въздействие на водите на територията на СО и да изготви предложение за поетапно предоставяне на СО на канали и съоръжения, стопанисвани от „Напоителни системи ” ЕАД СОФИЯ–КЛОН. Приложение 5.

Комисията изготви констативен протокол с конкретни предложения за предаване за предоставяне на СО на съоръжения, стопанисвани от „Напоителни системи ” ЕАД СОФИЯ – КЛОН - коригирани участъци на дерета и речни корита, открити отводнителни канали, участъци от речни корита, както и микроязовир „Филиповци“ (ретензионен). Изтъкнати са следните мотиви:

Предимства

1.Съгласно Общия устройствен план на Столична община се създават нови урбанизирани територии върху бивши земеделски земи, които изискват изграждане на съоръжения за повърхностно отводняване. Разгледаните канали, дерета и корекционни съоръжения към момента са единствената възможност за гравитачно отвеждане на повърхностни води и предотвратяване наводняването на значителна част от североизточната територия на СО (с.Герман, с.Горни Лозен, с.Долни Лозен, с.Долни Богров и др).

2.С прехвърлянето на съоръженията от „Напоителни системи” ” ЕАД на Столична община се придобиват значителни площи, отговарящи на изискванията за провеждане на трасета на инженерната инфраструктура.

3.Придобитите площи, освен за инженерна инфраструктура,а ще се използват за озеленяване и ще структурират зелената система в новите урбанизирани територии. (в ОУП на гр.София и СО те са предвидени за терени за зелени връзки Тзв).

4.Създават се условия за обособяване на зони за отдих и рекреация около откритите водни течения и площи – включени по ОУП в тематичните паркове: р.Лесновска – във Воден парк Искър, язовир Филиповци – в парк “Жива вода”, р. Какач, Църна бара, Блато, Доброславска, Крива река – в парк “Полето”.

5.Значително се улеснява и съкращава като време процедурата при оперативни действия за планово и аварийно почистване на речните корита

6.Общината, за разлика от „Напоителни системи” ” ЕАД, има право да кандидатства с проекти по Оперативни програми за финансиране на дейности по управление и стопанисването на тези водни течения.

7.С придобиването на тези активи отпада необходимостта от отчуждаване на имоти, собственост на физически и юридически лица по пазарни цени, необходими за реализацията на инвестиционни намерения на общината.

Недостатъци

Разширява се обхватът на дейността на СО, свързана с управлението и поддръжката на съоръженията и осигуряването на проводимостта им.

Констативният протокол беше предоставен за писмени становища по компетентност на Дирекция “Правно-нормативно обслужване”, Дирекция “Финанси”, Дирекция “Общинска собственост” при СО както и на Дирекция “Хидромелиорации” към МЗХ и главния юрисконсулт при “ Напоителни системи ” ЕАД.

Не разполагаме с информация защо не бяха предприети последващи действия за прехвърлянето на съоръженията от “Напоителни системи” ЕАД на Столична община.

Положителният резултат от работата на комисията се изрази в събиране на информация за съществуващите хидротехнически съоръжения и повишаване ефективността на съвместната дейност на техническите лица, представляващи СО и “ Напоителни системи ” ЕАД.

През последните години, въз основа на чл.14бв от Закона за водите и чл.7 от Директива 2000/60/ЕС (РДВ), бяха разработени актуализирани Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) - http://www.bd-dunav.org/uploads/content/files/upravlenie-na-vodite/upravlenie_na_riska_navodneniya/PURN/FRMP_DRBU_Final_11_18022016_Web_R2_prot.pdf.

Приложение 6 показва районите със значителен потенциален риск от наводнения в горното течение на р.Искър. Преобладаващата част от тези райони са на територията на СО-р.Лесновка, р.Искър, р. Суходолска, р.Какач.

Би било погрешно да се предвиждат действия единствено по коригирането на речните корита, защото възстановената собственост по речните брегове оскъпява, и понякога отлага далеч в бъдещето, реализацията на корекционни мероприятия за провеждане на големи водни количества.

По - рационалното решение е чрез локални мероприятия да се предотвратява съсредоточения приток на повърхностни води към речните корита при екстремни дъждове. Капиталовложенията също ще се дисперсират във времето. Конкретните решения са свързани с детайлно изследване причините за потенциалния риск от наводнение за всеки конкретен водосбор, като се отчита:

- релеф;
- собственост и начин на трайно ползване на прилежащата водосборна площ;

- предвиждания по ОУП за функционално предназначение на земите във водосбора;
- съществуващи и нови транспортни коридори, пътища от републиканската мрежа и улици I и II клас;
- съществуващи хидромелиоративни и хидротехнически съоръжения , държавна и общинска собственост.

Проучването на подходящи терени за изграждане на буферни ретензионни водни обекти може да се съчетае с предвидените в ОУП тематични паркове:

- р.Лесновска – Воден парк Искър;
- р. Какач, Църна бара, Блато, Доброславска, Крива река – в парк “Полето”;
- язовир Филиповци (р.Суходолска) - парк “Жива вода.

Запазването и модернизацията на напоителните системи, при активното съдействие от страна на общинската администрация, могат да стимулират възстановяване на растителноивъдството, повишаване на трудовата заетост на населението и засилване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор на Столична община. Приложение 7 показва потенциала на земите в напоителните системи на територията на Столична община.

VII. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОГРАМИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И МОНИТОРИНГ НА НАПОИТЕЛНИТЕ И ОТВОДНИТЕЛНИТЕ ПОЛЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА.

Предложенията са свързани както с прилагането на ОУП на София и СО, така и с визията на Общата стратегия за управление и развитието на хидромелиорациите и защита от вредното въздействие на водите: *Възстановяване на ефективен и ефикасен хидромелиоративен сектор за икономически жизнеспособно, конкурентно земеделие, устойчиво на въздействията от изменението на климата и осигуряващо защита от вредното въздействие на водите.*

Специализирана програма **АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ИЗГРАДЕНИТЕ ОТВОДНИТЕЛНИ И НАПОИТЕЛНИ МАСИВИ ВЪРХУ ПРИЛАГАНЕТО НА ОУП.**

Мотиви: спешна необходимост от точно идентифициране на съществуващите съоръжения и оценка на реалните възможности за осъществяване на предвижданията на ОУП.

Примерно съдържание : събиране на достоверна информация за трасета, технически параметри, сервитути, собственост. Обследване на експлоатационното състояние

на водохващанията и водоприемниците. Анализ на районите със значителен потенциален риск от наводнения и оценка на риска за реализация на предвижданията на ОУП на София и СО. Изработване на картни материали в подходящ мащаб като се отчита КВС и ОУП. Систематизиране, анализ и оценка на събраната информация. Предложения за запазване, бракуване и промяна на собствеността на напоителни и отводнителните системи (надземни и подземни) и помпените станции, подлежащи на възстановяване. Предложения за провеждане на процедури по придобиване на собственост.

Програмата ще се разработва съвместно с представители на Столична община, съвместно с МЗХ и МОСВ.

Специализирана програма **ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ХИДРОМЕЛИОРАЦИИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА**

Мотиви: необходимост от проучване на възможностите за изграждане на нови хидротехнически и хидромелиоративни системи и съоръжения, свързани с прилагане на ОУП и изработване на предложения за засилване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор на територията на Столична община.

Примерно съдържание : анализ на районите със значителен потенциален риск от наводнения и оценка на риска за развитие на селскостопанския сектор. Изготвяне на актуална карта по хидрогеоложки признаци и критерии (карта с хидроизохипси и по дълбочина на залягане на подпочвените води за характерни периоди (месец, сезон и др.). Предложения за възстановяване и изграждане на нови отводнителни канали и полета. Предложения за възстановяване и изграждане на нови напоителни канали и полета. Предложения за изграждане на мониторингова мрежа, която да позволява пълноценно и ефективно използване на данните от опитно-филтрационни работи.

